GAZETA KRAKOWSKA

Nro 2.

Z KRAKOWA DNIA 4. STYCZNIA 1815 Roku WE SRODĘ.

Z Warszawy d. 27 Grudnia.

Dnia 24 b. m. obchodzono w tey stolicy jak nayokazaley dzień urodzin N. Cesarza Wszech Rossyy. Dla uświetnienia tey uroczystości wystawiono d. 23 na wielkim rzęsisto oświeconym teatrze nową operę Jadwigę, oryginalnie wierszem przez Juliiana Ursyna Niemcewicza napisaną, z muzyką JPana Karpińskiego, kosztownemi ubiorami i trzema dekoracyami pędzla JPana Scotti ozdobioną, w którey wszystkie zastosowania do N. naszego Opiekuna, do narodowości i do Unii Litwy z Koroną, przyiemne sprawiaiąc wrażenie, hucznie były poklaskiwane. Dnia zaś 24 o godzinie 9tey rano, wszystkie wł dze kraiowe, obecni tu Jenerałowie i wyżsi officerowie obu narodow, zebrawszy się na pokoiach u Jego Cesarzowiczowskiey Mości Wielkiego Xcia Konstantego, złożyli mu hołd uszanowania i życzeń dla N. Brata iego. Zaczęła się potem wielka parada woyskowa. Wszystkie woyska Rossyyskie i Polskie składaiące tuteyszą osadę wystąpiły w szyku od Krakowskiego przedmieścia ku Nowemu Swiatu. Wielki Xże obiechawszy szeregi i stanąwszy potem na ich czele prowadził ie dobywszy szpady przez dziedziniec Saski, gdzie już znaydował się JW. Feldmarszałek Hrabia Barklay de Tolly otoczony gronem Jenerałow. Salutował go W. Xże, i został przy nim, aż do przeciągnienia woyska, poczem włożył szpadę do pochew, i wszyscy udali się na nabożeństwo do kaplicy Greckiey urządzoney w kaplicy Królewskiey zamkowey. Pod czas *Te Deum* stokrotne z dział wystrzały słyszeć się dały. Około 5tey po południu, wielki był obiad u JW. Feldmarszałka zaszczycony obecnością Wielkiego Xcia, na którym przy huku dział spełniano zdrowia N. Cesarza i N. familii Jego. Wieczorem całe miasto oświecono. Na mieszkaniu JW. Feldmarszałka iaśniała w ogniu cyfra N. Cesarza, z napisem wyrażaiącym dzień i rok urodzenia się Monarchy. Zamek i inne gmachy suto były oświecone.

D. 25 JJWW. Jenerałowie Rossyyscy dali tu dla JW. Feldmarszałka Hr. Barklay de Tolly, obchodząc dzień urodzin iego, bal wielki, w pałacu dawniey Mniszkow-

ski zwanym w salach gustownie w rozmaite zbroie przyozdobionych. W ciągu tey zabawy w przyległym ogrodzie spalono sztuczne ognie. Bal ten zaszczycony obecności W. Xcia, i na który zaproszone były nayznakomitsze osoby tey stolicy płci oboiey, przedłużył się wesoło do pożney nocy.

Z Peterzburga d. 20 Listopada d. k

Gazeta nasza donosi z Irkucka dnia 5 Września: " Względem wyprawy Czukczow (*) w teraźnieyszym 1814 roku, w celu handlu, i osposobie iego prowadzenia z Rossyanami, otrzymaliśmy teraz następuiące wiadomości: Kaznodzieia z Jakucka, Protoierey Slepcow, który ieździł do mieysc pobytu Czukczow, ponad rzeczką Czaunem siedzących, za powrotem swym ztamtąd, razem z Czukczami do twierdzy Ostrowny, doniosł, iż 76 ludzi z narodu Czukczow nowo przysięgło na poddaństwo Jego Cesarskiey Mości; niektórzy zaś z nich i chrzest święty przyięli. W tymże czasie przywiozł on do Niżnekowymska futra i 87 pudow kości Morsowych, które Czukczy złożyli na rzecz skarbu. Jak tylko Protoierey Slepcow przybył z Białomorskiemi, Czuwańskiemi i Nowo-Anadyrskiemi Czukczami w liczbie 158 osób, do twierdzy Ostrowny, zaraz zrobiono z niemi początek zamiennego handlu, na który ziechali się mieszczanie, chłopi i kozacy z Jakucka. Wybrali oni z każdego towarzystwa swoiego po dwoch starszych handlowych. Handel rozpoczął się 27 Stycznia i trwał do dnia 30 t. m. Z handlu tego, podług zapewnienia Kommissarza Szyrszykowa, który był tam obecny, Czukczy bardzo byli kontenci dla tego, że się odbywał podług cen początkowie na wszystkie towary położonych, wyiąwszy niektóre drobne rzeczy; żałowali zaś bardzo, że nie mogli wszystkich swoich rzeczy zamienić. Przyczyną tego był własny ich nadzwyczaynie wczesny wyiazd, w takim czasie, na który, dla dalekiey drogi, wiele Rossyyskich kupcow nie mogło ściągnąć z Jakucka z towarami. Proszono Czukczow, żeby się ieszcze kilka dni zatrzymali w twierdzy Ostrownie, nim więcey nadiedzie kupcow z towarami z twierdzy Niżnekowymska; ale się na to nie determinowali, różnemi składaiąc się potrzebami; przyrzekli iednak następnego roku na tenże sam czas do Ostrowny przybydź. Pomimo wrodzoney dzikości i bardzo słabego poięcia Czukczow, obeyście się ich z Rossyanami było swobodne i przyiacielskie. Kommissarz Szyrszykow częstował ich na odieździe, i opatrzył na drogę tytuniem; dla dwoch zaś ze znakomitych Anadyrskich Czukczow, dla zachęcenia do opłaty daniny i przyymowania poddaństwa Rossyyskiego, dano w podarunku medale

---

(*) Czukczy żyią w północno-wschodniey stronie Syberyi, między Oceanem północnym i wschodnim. Jedni mieszkaią na mieyscach stale, zima w chałupach, a latem pod namiotami; drudzy zaś tak latem iako i zimą po bezleśnych i dzikich koczuią polach, dla paszy ieleni, które stanowią przednieyszy ich przemysł, rownie iak rybołostwo i polowanie. Jelenie całe ich bogactwo stanowią; niektórzy maią tych zwierząt tysiącami. Czukczy mieyscowi zamiast ieleni psy utrzymuią. Religii są Szamańskiey; w zdarzeniu wielkiego nieszczęścia sami sobie śmierć zadaią.

miedziane. W czasie pobytu Czukczow w twierdzy Ostrownie, 11 mężczyzn i dwie kobiety przyięły chrzest święty. Podług postrzeżeń Pana Szyrszykowa, Czukczy, osobliwie Anadyrscy, są niezmiernie dzicy, niedowierzaiący i skłonni do zysku. Niektórzy z nich przynieśli tego roku w daninie 24 lisow i 4 krzyżakow; dway zaś znakomitsi Czukczy złożyli od siebie po iednym krzyżaku.

Z Georgiewsk d. 22 Października d. k.

Dnia 12 t. m. przybył tu z orszakiem swym Pełnomocny Poseł Perski, do Rossyyskiego iadący dworu. Woysko i obywatele przyzwoite dla iego dostoyności uczynili przyięcie. Nazaiutrz ze znakomitszemi urzędnikami orszaku swego był zaproszony na obiad do JW. tuteyszego Gubernatora Cywilnego - muzyka grała do stołu - i spełniano zdrowie N. Cesarza Jmć i Szacha Perskiego. U stołu Poseł naywięcey rozmawiał o interessach Europy, będąc niegdyś Posłem w Anglii: mowi trochę po Angielsku, i ma obszerną wiadomość o stanie Europy, a szczególniey z wielkiem iest uszanowaniem dla Europeyskich urządzeń. Dnia 15go wyiechał ztąd, w towarzystwie JW. Jenerała Majora Lisenewicza, do Konstantynogorska, do tamteyszych ciepłych kąpieli, które tak się mu podobały, iż oświadczył, że powracaiąc znowu tam wstąpi. W Konstantynogorsku przyymowano go rownie z przyzwoitemi względami dla iego dostoynaści: Xżę Frystow dał dla niego wielki obiad, pod czas którego brzmiała muzyka, a gdy spełniano zdrowie N. Cesarza naszego i Szacha Perskiego, dały się słyszeć wystrzały z dział. Z tey okoliczności zebrała się wielka liczba narodow Perskich i mieszkańcow tuteyszych. Uważano, że Posłowi dosyć są znaiome zwyczaie Europeyskie, a przeciwnie dalekim iest od zbytkow Azyatyckich; iednakże orszak iego tak iest liczny, iż 150 koni na stacyi zabiera. Dnia 20 udał się Poseł w dalszą drogę.

Z Nowego Czerkasku d. 31 Paźdz. d. k.

Zawczora przybył tu Poseł Perski, do Peterzburga iadący; iutro ma wyiechać w dalszą drogę.

Z Wiednia d. 28 Grudnia.

Urodziny N. Cesarza Rossyyskiego obchodzone były w sobotę w kaplicy poselstwa uroczystem nabożeństwem, na którem znaydował się J. C. Mość z kilku innemi Monarchami. Tegoż dnia był wielki obiad u Dworu w C. K. obrzędowey sali, na który zaproszeni byli wszyscy zagraniczni Monarchowie i Xiążęta, iako też wszyscy pięciu pierwszych klass urzędnicy Ces. Rossyyskiego Dworu.

N. Król Wirtemberski opuścił d. 26 b. m. inkognito (na własne żądanie) tuteyszą stolicę i udał się napowrot do państw swoich.

Tenże Monarcha na prożbę Królewicza Następcy tronu, iako Dowodcę 4go korpusu w ostatniey woynie, zaszczycił d. 15 b. m. Wirtemberskim woyskowym orderem zasługi następuiących officerow z C. K. Austryackiego woyska, którzy popisali się w potyczkach pod Bar, Montereau, Arcis, Sense, Brienne, Faire-Champanoise, Paryżem, &c. Porucznika Weigl, od 2go pułku polowey artyleryi; Porucznika Ulerichsthal, od głownego sztabu; Rotmistrza Wenzel. od huzarow Arcy Xcia Ferdynanda; Kapitana Schweitzer od Xcia Hessen-Homburg grenadyerow, i Ka-

pitana Stephan, od Xcia Wirtemberskiego grenadyerow.

Od 23 d. m. przybyli tu: Margrabia Terzi, z Peterzburga; Baron Bleichenstein, z Karlsruhe; Baronowa Hake, z tegoż miasta; P. Müller, K. Wirtemberski goniec z Stuttgardu; P. Kerstett, Kr. Pruski gabinetowy goniec.

Z Londynu d. 17 Grudnia.

Pisma nasze zawieraią z wyspy Elby doniesienie, że Dey Algierski wydał Bonapartemu woynę, nakazał swoim korsarzom zabierać okręty pod iego banderą, i gdyby można iego samego złapać i do Algieru przywieść.

Kampaniia w Kanadzie iest tymczasowo ukończona. Na początku ieszcze Listopada upadł głęboki śnieg nad Niagarą.

Lord Frensh, par katolicki w Irlandyi, który był naczelnikiem znacznego bankierskiego domu w Dublinie, zastrzelił się. Rozmaite straty przywiodły go do pomięszania zmysłow, i sąd pośmiertny uznał, iż w napadzie szaleństwa odebrał sobie życie. Wyrok ten ocalił iego maiątek, który, gdyby się było okazało, że przy zdrowem rozsądku odebrał sobie życie, byłby koronie przysądzony.

Izba reprezentantow Amerykańskiego kongressu uchwaliła większością 89 przeciw 35 głosow powiększenie stałych podatkow o 100 od sta, która podwyżka obrocona będzie na zpłacenie Amerykańskiego narodowego długu.

Gazeta Jamaikska donosi, iż przybyły do Jamaiki z St. Domingo okręt przywiozł wiadomość, że powszechny pokoy między Petionem i Chrystofem podpisany i ogłoszony został, którym oba obowiązali się oddać wyspę St. Domingo pod pewnemi warunkami pod rząd Francuzki, i że wszelka własność, wyiąwszy posiadłości jenerałow i officerow, oddana będzie prawym właścicielom. Taż gazeta donosi, że okręt Xże Manchestru pod banderą N. Króla Francuzkiego, zawiozł do Port-au-Prince P. Aurion Laraise, jenerała adjutanta i kommissarza Fracuzkiego do St. Domingo, do Petiona. O prawdzie pierwszego doniesienia zachodzi iednak powszechna wątpliwość.

Teraźnieyszy gubernator, Jener. Dow, w Gibraltarze, wydał pod d. 14 Listopada odezwę, w którey nakazał mieszkańcom, aby domy swoie i sprzęty kadzeniem i innemi sposobami wyczyścili, aby zapobiedz powrotowi żołtey gorączki.

Wieczorna gazeta zawiera następuiący prywatny list z Brixham (Torbay): " Z Rossyyskiego brygu Estoria wysiadł tam po 6cio dniowey żegludze Pułkownik Pynn, będący w Portugalskiey służbie. Przybyli na tym okręcie podrożni zapewniaią, iż przy ich odeyściu z Oporto biegała tam pogłoska, że Król Ferdynand VII opuścił Madryt, oczekiwany był w Salamance, i miał się ztamtąd do Almeidy udadź. „ Ostatnie listy z Madrytu nic iednak o tem nie donoszą.

Amerykański korsarski okręt Hyder-Aly zabrany został w wschodniey Indyi przez Angielską fregatę Glendower.

Wicekról Mexykański, podług pism Amerykańskich, złożony z urzędu został, poczem ogłoszono Mexyku, Werakrux &c. niepodległość.

P. Erping, były Amerykański minister w Kopenhadze, mianowany iest Amerykańskim posłem przy Dworze Hiszpań-

skim.

Wczoray rozeszła się pogłoska, iż Margrabia Wellesley i brat iego Xże Wellington do ministerium wniydą.

Czyniono tu wczoray doświadczenie z statkiem, który para popychała. Lord major i inne członki magistratu znaydowały się na tym statku. Upłynął on tam i nazad milę Angielską w 16 minutach. Statek ten na 40 beczek zrobiony, pomieścić w sobie może 2 do 300 ludzi. Buduią teraz inny na 200 beczek, który służyć ma za statek pocztowy między Londynem i Margate.

Posłaniec stanu Walsh, który przybył tu z Wiednia przez Paryż, przywiozł razem listy od Lorda Castlereagh i od Xcia Wellingtona.

W Dublinie wychodzi teraz Korrespondent Irlandzki.

Nadzieia pokoiu z Ameryką ciągle się utrzymuie.

Pisma nasze zawieraią doniesienia z Lizbony do d. 30 Listopada, które opiewaią, że wielu Portugalskiey szlachty podpisało adress, maiący na celu odmianę rządu. Doniesienia te dodaią zaraz, iż autorowie i roznosiciele tego pisma, wkrotce przyzwoitą odbiorą karę.

Wczoray rozpoczęła się tu licytacya dzieł kunsztu, które wiele Dam w Berlinie wysokiego stopnia i rożni artyści wypracowali, i za pozwoleniem naszego rządu na wsparcie nieszczęśliwych Hamburczykow do sprzedania w Londynie przysłali.

Portugalskie porty są iuż także dla Francuzkich i innych okrętow otwarte.

Ostatnich dni panował tu wielki wicher; z nadbrzegow nadchodzą doniesienia o zatopieniu wielu okrętow.

Z Hanoweru d. 16 Grudnia.

Na wczorayszem zagaieniu posiedzeń stanow znaydowało się wiele Dam przepysznie po starorzymsku ubranych. Tron Królewicza Xcia Kambridgi, maiący po obu stronach herb Angielski Lwa i Wiewiorkę, wybity był czerwonym aksamitem, z złotemi galonami, franzlami i kutasami. Pułk huzarow Królewicza Xcia Kumberlandyi i cała milicya stały podczas tey uroczystości w paradzie.

Jako Hanower ze wszystkich Niemieckich kraiow oświadczył się naypierwszy za systematem reprezentacyynym, tak też w zwołaniu stanow wszystkich wyprzedził, i większey części Niemiec zwrocone są oczy na ich postanowienia.

Gornicy cieszyli się w przeszłym miesiącu czterech dniową obecnością Królewicza Xcia Kambridgi. Między innemi uroczystościami zgromadzili się d. 17 Listopada o godzinie 8 z rana w Klausthal przed domem rządowym wszyscy woźnicy kruszcowi z biczami i stanęli w półkoła; potem przybyli w woyskowym porządku, z chorągwiami i muzyką gornicy, w liczbie przeszło 400, z rozpalonemi gorniczemi świeczkami, a poprzedzeni 50 pochodniami; 200 pomocnikow kończyło orszak. Woźnicy trzasnęli 5 razy biczami. W szybie pod dzikim Mężem było dla Królewicza przygotowane śniadanie, podczas którego rozmaite zabawy były wyprawione.

Podane propozycye stanom maią bydź drukiem ogłoszone. Zapewniaią, iż ma także bydź do rozwiązania podane pytanie, czyli naradzenia stanow maią bydź iak w Angielskim parlamencie publiczne z przypuszczeniem słuchaczow lub nie.

Z Paryża d. 16 Grudnia.

Wczoray aresztowanych tu zostało 5 ludzi, o których iest podeyrzenie, że oni są sprawcami popełnioneho w przeszłym miesiącu okropnego zaboystwa. Zamordowany, którego ciało na 3 części rozcięto i w rożne strony wyrzucono, miał 36 lat, był bezżenny i poborcą połączonych opłat w Bruxelli. Pomiędzy aresztowanemi znayduie się ieden lekarz, którego żona przed 7 laty zniknęła, i zapewne ią zamordował. Uważano także, iż głowa zamordowanego mogła tylko bydź przez znaiącego sztukę takim sposobem odiętą iak była.

Hr. Blacas mianowany iest W. koniuszym, a Xże Estissac na iego mieysce W. Mistrzem garderoby.

Mowią, iż rząd postanowił pomnożyć siłę lądową, ażeby w tey mierze wyrownać innem wielkiem mocarstwom, i oraz umieścić w służbie znaczną liczbę powracaiących officerow i podofficerow. Tym końcem ma bydź 20 nowych pułkow urządzonych.

Do urządzenia spraw duchownych wyznaczona iest kommissya, na którey czele znayduie się Talleyrand, arcybiskup Reimski.

Marszałek Augereau mianowany iest dowodcą 14tey, Jenerał Hr. Roger Dumas 19tey, a Jenerał Hr. Dupont 22giey woyskowey dywizyi.

Na mieysce Dubois Thainville, z którego Dey Algierski nie był kontent, poiedzie tam inny Francuzki konsul.

Koronacya Królewska zdaie się bydź do Lipca roku przyszłego odłożona; odbędzie ona się podług starodawnego zwyczaiu w Reimsie.

Dla powściągnienia gry lotteryi, postanowił Król, iż od 1 Stycznia 1815 ciągnione tylko będą lotterye w miastach Paryżu, Lill, Bordeaux, Lyonie i Ssrazburgu dwa razy w miesiąc, i to o godzinie 11. przed południem w każdey porze roku.

Młody Amerykanin i sławny rachmistrz z głowy, Zerah Colburn, bawi teraz w Paryżu i talentem swoim wszystkich jeometrow zadziwia.

Bank Francuzki wygrał sprawę z ministrem skarbowym; będzie teraz zupełnie od rządu niepodległym.

D. 12 b. m. P. Dumolard wprowadzaiąc dawno zapowiedziany wniosek względem legii honorowey, miał długą mowę w izbie deputowanych, z którey następuiący kładziemy wyciąg;

"Mci Panowie! Pragnę zwrocić waszą uwagę na powszechnie rozszerzoną, a może i prawdziwą obawę, którey zaspokoienie rownie użytek Króla, iak narodu wymaga; mowię o legii honorowey. Nie sądźmy o ustanowieniu podług iego tworcy; nie sądźmy o wszysrkich czynach tego człowieka podług iego błędow, których naprzod my, potem on sam padł ofiarą. O życiu iego niechay dzieie stanowią: my iednak wyznać musiemy, iż legiia honorowa iest prawdziwie Monarchicznem ustanowieniem, w zupełnym duchu iak go chciał widzieć nieśmiertelny autor Ducha praw, i wszyscy przyiaciele prawdziwey wolności. Nieprzystoyne dla rzeczypospolitych, ani skuteczne dla despotycznych kraiow, wypływa one z ducha i istoty Monarchii, i zaspokaia wszystkie czucia ambicyi, zacząwszy od poddanego, aż do Monarchy, przez święty napis honor i oyczyzna. Z prawdziwą przeto wdzięcznością przyięliśmy nayuroczystsze przy-

rzeczenie za przybyciem naylepszego z Królow utrzymania legii honorowey, i w imieniu narodu zaprzysięgliśmy w tem gmachu to wysokie zaręczenie; lecz byłoby to tylko natrząsaniem się z naszey przysięgi, gdyby dochody, i prawa legii honorowey codziennie bywały zmnieyszane. Bezwątpienia sam Król ma tylko prawo oznaczyć iey wewnętrzne urządzenie i znaki; ale ministrowie zawiedliby oycowskie iego zamiary, rownie iak życzenia Francyi, gdyby przez pozorne środki utrzymania gmachu, starali się potaiemnie go obalić. Niemożna legii honorowey rownać z orderem S. Ludwika; iakkolwiek on iest uszanowania godny; z prawdziwem uczuciem patrzę na woyskowych przy ozdobionych orderem, który przypomina nam Króla, który w wieku ciemnoty rownie był wielkim przez swoie zdanie i stałość, iak przez pobożne cnoty; ale legiia honorowa iest więcey iak orderem; iest bowiem ustanowieniem narodowem, iedynem w swoim gatunku i konstytucyą zaręczonem. Można o niey powiedzieć, iż zrządziła i zrządzić ieszcze może wielkie czyny z chwałą Monarchy i narodu: ktoż nieprzypomni sobie cudow, których cała Europa była świadkiem, i bohatyrskich czynow, które ten znak honoru zdziałał! Filozofiia powie z swey strony; że bardzo politycznie i szczęśliwie obrano iednąż nagrodę dla cnot obywatelskich i woyskowych. Wielka ta myśl będąc grobem wielu przesądow i wewnętrznych zazdrości, w ręku Monarchy może w iedną zawiązkę wszystkie narodowe cnoty połączyć, którey nikt nie potrafi rozwiązać. Urządzenia ludow maią swoy kres, tak iak życie ludzkie; lecz biada tem rządom, które tyle są nierozsądne, iż obalaią użyteczne ustanowienia; w krotce, ale poniewczasie żałować tego muszą. Spodziewam się iednak, że NN. Burbonowie, a zwłaszcza mądry nasz Król tak są, iak ia przekonanemi, iż legiia honorowa iest prawdziwie ustanowieniem Francuzkiem; mogę zatem tuszyć, iż Król oświeconego umysłu wierny będzie swoiemu przyrzeczeniu i zachowa w czystości ustanowienie, które nieprzyiaciele naszey wolności chcieliby widzieć zniszczone. Dał nam tego niedawno czułą rękoymią, otworzywszy znowu oycowską ręką czci godne przytułki, w których córki walecznych woiownikow mogą spokoynie żyć, swoiego Króla błogosławić i uczyć się razem poznawać iego cnoty. Chcę nawet wierzyć, iż prawdziwie Francuzkie serce Ludwika pożądanego wstrzymywane iest tylko z rozlaniem dobrodzieystw na to ustanowienie nieodbitem oszczędzaniem na inne potrzeby publicznego grosza; lecz przyydzie czas, że ta nagroda dla obrońcow oyczyzny uzyska znowu zaręczenie przeciw niedostatkowi. Coż to za piękny widok, widzieć na piersiach uczonego i urzędnika, żołnierza i jenerała iednakowy znak zaszczytu; nie iestże to zapowiadać Europie, iż honor należy do wszystkich stanow we Francyi, i że rownie w chacie iak w pałacu iaśnieie. — Lecz dla utrzymania tey rowności honoru, żołnierz nie powinien bydź na nędzy wystawiony i nosić tego znaku ze wstydem niewdzięczney oyczyzny. Szkodliwy wpływ ostatnich politycznych zdarzeń na dochody legii honorowey, zmusił Króla przywiązane do tego znaku pensye znieść na przyszłość, i ma nawet bydź w

proiekcie, aby dla wprowadzenia rowno wagi w przychodach i wydatkach, odciąć połowę pensyy bez względu na stan i potrzeby członkow, która to pozorna rowność byłaby wielką niesprawiedliwością; bo dla większey części legionistow stanu cywilnego, którzy maią inne dochody, i dla wyższych officerow, nie byłoby to zmnieyszenie bardzo dotkliwem, ale dla tysiącow kalekow żołnierzy, którzy częstokroć te tylko 250 fr. rocznie na swoie i familiy swoich utrzymanie maią, byłoby naywiększą krzywdą. Podług maiącego przed sobą rachunku, wydatki roczne wynoszą 11 do 12 mill. a stałe przychody tylko ieszcze 6 mill. 400,000 fr. Ale legiia ma ieszcze prawo przeszło do 3 mill. dochodu, byleby nasi ministrowie żądali na kongressie zwrotu takowych należytości. Nie widzę zatem koniecznej potrzeby takowego zmnieyszenia; można zawiesić wypłaty dla wyższych, ale żołnierzom regularnie wypłacać. Znayduie się mnostwo innych niepotrzebnych wydatkow, które można oszczędzić, iak n. p. nadzwyczay wielkie pensye bez pracy; ale gdzie idzie o spłacenie długu za przelaną krew dla oyczyzny, tam wszystkie odnogi dochodu kraiowego, a raczey honor Francuzow iest dłużnikiem; tam niema oszczędzenia, gdyż to byłoby dla narodu zakałem. — Król pragnie, a my z nim stałego pokoiu; lecz ten można tylko przez umiarkowanie, ale nie przez słabość utrzymać. Nie ma więcey popisu woyskowego, i to uchylenie dla okrutnego nadużycia iest naywiększem dobrodzieystwem w oczach odrodzoney Francyi. Lecz zaprowadzony iest w innych Europy państwach, i wiadomo iak szybko przykłada się do rozwinięcia ogromney siły narodowey. Czemże wy go w czasie potrzeby zastąpicie? Niepewnym iak dawniey werbunkiem? Zmieniły się czasy i grożące niebezpieczeństwo zniewoli was znowu, Mci Panowie, do przywrocenia onego. Jeżeli chcecie stosownie do publicznego życzenia uniknąć go nazawszę, utrzymaycie legiią honorową przy wszystkich iey prawach. Niechay syn rolnika i rzemieślnika, którego serce biie za Monarchę i sławę, z wyniosłością powie: znak honorowy nie iest wyłączną własnością urodzenia i bogactwa, mogę go także otrzymać, i na starość zapewnić sobie zasłużone pożywienie, a dla moich dzieci narodowe wychowanie i przychylność Króla! Zresztą spuście się na charakter Francuzow; zrobią oni w czasie potrzeby dobrowolny popis, który cudow dokazywać będzie. I czegoż potrzeba dla dopięcia tego celu? oto 3 lub 4 mill. fr. dodatku, które innym sposobem wynagrodzą się naszem prowincyom, a pomnożą ich szczęście i chwałę. Poddaię, Mci Panowie, pod waszą rozwagę te głęboko rozważone i słuszne prepozycye, i wnoszę, aby prosić Króla: 1) Ażeby rozkazał ministrom podać izbie rachunek przychodu i domysłowego rozchodu legii honorowey; 2) proiekt do ustawy, iakby ten niedobor zastąpić, ieżeli iest istotny.„

Proiekt P. Dumolard był popierany, i izba postanowiła, iż weźmie go pod rozwagę. Tymczasem nakazała iego mowę drukować.

Proiekt do ustawy względem zapłacenia długow Królewskich przyięła izba deputowanych d. 15 b. m. iednomyślnością.

DODATEK DO Nro 2. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 4 STYCZNIA 1814 Roku WE SRODE.

Od granic Hiszpańskich d. 3 Grudnia.

Wszystkie doniesienia z Madrytu i innych miast Hiszpańskich zgadzaią się, że odmiana w ministerium nie zrządziła żadney odmiany ani w zasadach, ani w środkach, że owszem systema surowości, które Król przy wstąpieniu na tron przybrał, nie tylko nie ustaie, ale bardziey ieszcze się powiększa.

Wyznaczona od Króla kommissya do zwrocenia zabranych przez rząd przeszły dobr, rozpoczęła iuż swoią czynność.

Dla dania pomocy licznemu z powodu woyny ubostwu, nakazał Król wyrokiem swoim pod d. 15 Listopada, ażeby przy każdem kościele farnym ieden lub dwa domy miłosierdzia były urządzone, w których ubodzy maią bydź umieszczonemi. Aże skarb nie iest w stanie zastąpić kosztow na utrzymanie tych domow, przeznaczona zatem iest za zezwoleniem Papieża część dochodow duchownych na ich utrzymanie.

Prowincya Alawa złożyła Królowi patryotyczny dar 500,000 frankow, to iest iedną część w gotowiznie, a trzy części w należytości tey prowincyi za dostarczenia dla woyska. Król oświadczył iey podziękowanie swoie.

Z Włoch d. 10 Grudnia.

Podług doniesień z Rzymu Oyciec S. był kilka dni słaby. — Mowią, iż Kardynał Galeffi przeznaczony iest przez Oyca S. na posła przy Ces. Rossyyskim dworze. — Hrabia Nasali, prałat kaplicy Oyca S. poiechał do Hiszpanii z zleceniami. Ma on urządzic sprawy kościelne w Hiszpanii, i oddać oraz Królowi Jmć Katolickiemu Brewę, w którey Oyciec S. zaleca mu po oycowsku łagodnieysze postępowanie i wyłączenie duchownych od urzędow cywilnych. — Oyciec S. dla przywrocenia bezpieczeństwa dróg i położenia końca rozboiom, nakazał utworzyć konną straż bezpieczeństwa i ponowił rozkazy względem utrzymania publicznego bezpieczeństwa. — Ciągle przybywa do Rzymu wiele Anglikow; w d. 2 b. m. stawiono ich kilkunastu przed Oycem S. — Królowa Etruryi, która przedsięwzięła podroż do rożnych części Włoch, powrociła d. 28 p. m. do Rzymu.

Będący na Angielskim żołdzie lekki

bataliion woysk cudzoziemskich, który dotąd stał w Genui, odpłynął d. 7 b. m. do Palermo. Na iego zaś mieysce przybył do Genui z Nicei bataliion z zaciągnioney na żołd Angielski legii Włoskiey.

Gazety Medyolańskie i Florenckie zawieraią na zbicie doniesień Paryzkich gazet, które to Urbino, Pesaro i t. d. woyskiem Neapolitańskiem osadzaią, to dywizyą Jenerała Lecchi do Ankony posełaią, artykuł z Neapolu pod d. 28 Listopada, w którym wyrażaią, iż nic fałszywszego nad te doniesienia. Woyska Neapolitańskie stoią ciągle spokoynie tak w Marchii Ankońskiey, iako też w królestwie Neapolitańskiem, i naymnieyszego nie czynią poruszenia. Jenerał Lecchi dowodził pod Neapolem dywizyą ściągnioną na mustrę, lecz się iuż rozeszła. Wszystkie inne woyska stoią spokoynie w leżach swoich. Stoiące tylko niedaleko stolicy przychodzą czasami na popis przed Królem.

Pisma publiczne donoszą, iż Król Ferdynand Hiszpański powtorzył żądanie swoie do Oyca S. o wydanie Xcia Pokoiu; lecz Oyciec S. i Król Karol IV nie chcą na to zezwolić. Król Ferdynand nie daie z tego powodu swoim rodzicom żadnego wsparcia, i ci żyią tylko z łaski Oyca S.

Z Stambułu d. 10 *Listopada.*

Ostatni syn W. Sułtana, Sułtan Mehemed, umarł d. 28 p. m.

Pomiędzy Wehabitami, z powodu śmierci ich naczelnika Sannd, zachodzić ma niezgoda, która nie może bydź iak dogodną dla interesow Dworu Tureckiego i Wielkorządcy Egipskiego, Mehemeda Aly, który zaczena znowu zaczepnie działać.

Z Cagliari (stolicy wyspy Sardynii) d. 20 *Listopada.*

Królowa Sardyńska, która pozostała tu iako Rejentka, wyieżdza z nowym rokiem do Turynu, a Xże Aosty (brat Królewski) pozostanie tu iako Wicekról.

Z Gandawy d. 15 *Grudnia.*

W ostatni poniedziałek było w tuteyszym byłym klasztorze kartuzow dwugodzinne naradzenie między Angielskiemi i Amerykańskiemi pełnomocnikami, które ukończyć się miało z obustronnem ukontentowaniem.

Z Bordeaux d. 11 *Grudnia.*

D. 15 Sierpnia zebrało się w Langon kilkanaście ludzi, i przy graniu na skrzypcach chodzili po ulicach wykrzykuiac: " Niech żyie Napoleon! niech żyie wyspa Elba! &c. „ Dziewięciu tych niespokoynych pochwycono i pod sąd oddano. Dwoch skazano na 5cioletnie wygnanie, a resztę uwolniono.

Z Wircburgo d. 19 *Grudnia.*

Gazeta tuteysza zawiera następuiacą wiadomość z Wiednia pod d. 12 Grudnia:

" Podług powszechney tu wieści Porta Ottomańska gotuie się do woyny, lecz przeciw komu niewiadomo. Ze nasz Dwor nie chce do żadney mięszać się woyny, wyiąwszy ostateczny przypadek gdyby granice iego były napadnione, zdaie się bydź rzeczą pewną. Przynaymniey zapewnić możemy, iż z strony Austryi nie czynią żadnych przygotowań, któreby iakiekolwiek podobieństwa do woyny okazywały. „

Od Menu d. 20 *Grudnia.*

D. 19 b. m. przybył do Ratyzbony ostatni oddział Ces. Austryackiego woyska, z 100 ludzi z pułku Erbacha złożony, który dla przewozu stał od kilku miesięcy w Lörrach, i udał się do Egry w Czechach.

Kasselska gazeta mowi: Potwierdza się wiadomość, iż z Stolicą Papiezką za-

warty zostanie powszechny dla Niemiec konkordat, mocą którego biskupstwa, kapituły, duchowne szpitale uposażone bydź maią dobrami nieruchomemi. Kościelne i duchowne dobra wszędzie w Niemczech pozabierane są na skarb, lub sprzedane, a nigdzie nieobmyślono funduszow dla duchownych. Ratysbona, Passawa, Hildesheim, Eichstadt i Korwei maią w prawdzie ieszcze dawnych biskupow, ale tylko pensyonowanych; inne biskupstwa wakuią i kapituły się rozeszły.

Przez Dessau i Wittenberg powraca ieszcze wiele jeńcow Francuzkich do kraiu.

Pełnomocnicy W. Xcia Badeńskiego podali na d. 1 Grudnia Xiażętom Metternich i Hardenbergowi w Wiedniu oświadczenie: Ze W. Xże Badeński, pragnąc nayżywiey przyłożyć się wszystkiemi sposobami do dobra i uszczęśliwienia swoich poddanych, postanowił, stosownie do ducha teraźnieyszego wieku, zaprowadzić w kraiach swoich konstytucyyną reprezentacyą stanow, która po ukończeniu kongressu ostatecznie będzie urządzoną. Ażeby zaś nie tracić czasu, wyznaczył W. Xże kommissyą do przygotowania w tey mierze proiektu.

Naywiększe stopnie Zimna.

Dnia 24	Grudnia	1814	stopni	zimna	— 9,4
— 25 —	—	—	—		— 8,6
— 26 —	—	—	—		— 6,6
— 27 —	—	—	—		— 6,8
— 28 —	—	—	—		— 6,8
— 29 —	—	—	—		— 5,2
— 30 —	—	—	—		— 6,0
— 31 —	—	—	—		— 4,0

Dnia 2 i 3 Stycznia 1815.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr
Pszenicy	32	—	31	—	30	—	29	—
— Zyta	28	—	27	15	27	—	26	—
— Jęczmienia	19	—	17	15	17	—	16	—
— Owsa	8	15	8	—	7	15	—	—
— Jagieł	42	—	40	—	39	—	38	—
— Grochu	26	—	25	—	24	—	22	—
— Rzepaku	25	—	24	—	23	—	21	—

D O N [illegible]

W domu zaiezdnym JP. Szydłowskiego znayduie się do sprzedania dobrze uieżdzony koń wierzchowy, maści skaro-gniadey z ogonem, gatunku dobrego, 6 lat maiący. O cenie iego dowiedzieć się można u właściciela tego domu.

Archikonfraternia Miłosierdzia i Banku Pobożnego, ma honor zawiadomić Szanowną Publiczność, iż w mieście Krakowie w kamienicy Brackiey przy ulicy Sienney roku da Pan Bóg przyszłego 1815 dnia 27 miesiąca Lutego za zezwoleniem Zwierzchności licytacya fantow rozmaitego gatunku w Banku Pobożnym w zastawie od roku i niedziel sześć będących, iako to: w złocie, srebrze, kleynotach, sukniach, bieliźnie, i t. d. a do ostatniego Grudnia 1813 roku niewykupionych, codziennie tak w godzinach rannych iako też po południowych odbywać się zacznie. Każdy przeto chęć kupienia maiacy na licytacyą zaprasza się. Ponieważ zaś nietylko znayduią się fanty mieszkańcow Krakowa, ale także mieszkańcow miasteczek i wsiow w okolicy Krakowa leżacych, przeto Archikonfraternia Miłosierdzia i Banku Pobożnego wzywa WW. JXX. Plebanow, WW. Woytow i Burmistrzow, ażeby o tey nastąpić maiącey licytacyi WW. Proboszczowie z Ambon cztery razy powtarzaiąc mieszkańcom Gminy ich wcześnie zawiadomić raczyli, iżby ci zwykupnem swych fantow pośpieszyli, gdyż w przeciwnym razie fanty ich naywięcey daiącemu sprzedane zostaną, i szkodę iakąby może nie ieden z przedania swych fantow ponieść mogł, sobie tylko samemu przypisaćby musiał.

Uchwalono na Posiedzeuiu Bractwa Miłosierdzia i Banku Pobożnego, w Krakowie dnia 2 mca Grudnia 1814 r.

(Pod.) *Piekarski, Starszy Bractwa i Banku Pobożnego.*

W Krakowie przy ulicy Floryańskiey w Domu pod Nr. 538 odbędzie się Licytacya krów, koni, trzody i jałownika dnia 5 Stycznia 1815 r. o 9 godzinie ranney.

Druga w Żydowskiem Mieście przy Kazimierzu w Domu Nro 35 odprawi się Licytacya lichtarzy mosiężnych, xiążek, cyny, sukien i innych żydowskich rzeczy, przed południem o 9 godzinie d. 4 Stycznia 1815 r. za gotową zapłatę. — Kupna życzących sobie na oznaczony czas i mieysce zaprasza się.

W Krakowie d. 23 Grudnia 1814 r.

Skorczyński Kom. Krak.

Dyrekcya Ministerii Sprawiedliwości — Stosownie do przepisu art. 118 Kodexu Cywilnego podaie do publiczney miadomości, iż Trybunał Cywilny Iszey Instancyi Dep. Krakowskiego na powodztwo Katarzyny z Gędiow Woynowey włościanki we wsi Zielonka Powiecie i Dep. Krakowskim zamieszkałey żądaiącey ogłoszenia nieprzytomności męża swego Jakóba Woyny lat 30 maiącego przeszło od lat 4ch nieprzytomnego wydał na dniu 18 Lipca r. b. w moc art. 116 Kodexu Cyw. Wyrok nakazuiący wydziałowi spornemu Sądu Pokoiu Ptu i Miasta Krakowa Wydziału Igo prowadzenie inkwizycyi w obecności Urzędu publicznego w mieyscu ostatniego zamieszkania Jakóba Woyny, i przesłuchania świadkow przez powodkę podanych końcem dalszego dochodzenia i udowodnienia nieprzytomności tegoż Jakóba Woyny.

W Warszawie d. 18 Grudnia 1814 roku.

Dyrekcya Ministerii Sprawiedliwości. — Stosownie do przepisu art. 118 Kodexu Cywilnego podaie do publiczney wiadomości: iż Trybunał Cywilny Iwszey Instancyi Dep. Krakowskiego na powodztwo Maryanny z Wiciachow Pękaliny włościanki we wsi Drożeiowicach w powiecie Szkalbmirskim Dep. Krakowskim mieszkaiącey, żądaiącey ogłoszenia nieprzytomności swego męża Wawrzeńca Pękali wydał, w moc art. 116 Kodexu Cywilnego, na dniu 18 Lipca r. b. wyrok nakazuiący Wydziałowi spornemu Sądu Pokoiu Powiatu Szkalbmirskiego, w przytomności Urzędu publicznego, prowadzenie Inkwizycyi w okręgu zamieszkania Wawrzeńca Pękali i wysłuchania świadkow przez powodkę podanych, końcem dalszego dochodzenia, i udowodnienia nieprzytomności tegoż Wawrzeńca Pękali. W Warszawie d. 18 Grudnia 1814 r.

Dyrekcya Ministerii Sprawiedliwości. — Stosownie do przepisu Art. 118 Kodexu Cywil. podaie do wiadomości publiczney, iż Trybunał Cywilny Iwszey Instancyi Departamentu Krakowskiego na powodztwo Dyonizego Rostafińskiego uznania nieprzytomności Zony iego Rozalii z Szaniawskich żądaiącego, nakazał Wyrokiem swoim z dnia 18 Lipca r. b. w moc Artykułu 116 Kodexu Cywilnego czynienie wyszukiwań, w okręgu ostatniego zamieszkania Rozalii z Szaniawskich Rostafińskiey teraz nieprzytomney, wyznaczył oraz Podsędka Cywil. Powiatu i Miasta Krakowa Wydziału I. do wysłuchania świadkow przez proszącego Dyonizego Rostafińskiego, na udowodnienie nieprzytomności żony iego wymienić się maiących, a to w przytomności Urzędu publicznego.

W Warszawie d. 18 Grudnia 1814.

Dyrekcya Ministerii Sprawiedliwości. — Stosownie do przepisu artykułu 118 Kodexu Cywilnego podaie do wiadomości publiczney, iż Trybunał Cywilny Igo Instancyi Dep. Krakowskiego na powodztwo Franciszki z Budziszewskich Dyląkowey, w Krakowie zamieszkałey, ogłoszenia nieprzytomności nieobecnego iuż od 8 lat i niewiadomego z teraźnieyszego pobytu iey męża Jakoba Dyląka, żądaiacey, nakazał wyrokiem swoim z dnia 17 Października r. b. w moc artykułu 116 Kodexu Cywilnego i następnych dalsze poszukiwanie z mieysca pobytu niewiadomego Jakóba Dyląka, i wyznaczył do tego tamecznego Podsędka Ur Głuchowskiego w celu uczynienia w tey mierze śledztwa i przyięcia dowodow względem dotychczasowey nieprzytomności.

W Warszawie dnia 18 Grudnia 1814 roku.

Zamiana Czasu prawdziwego słonecznego na czas średni, za pomocą przyłączonych poprawek, dla dokładnego regulowania Zegarkow kieszonkowych i sciennych.

D.	STYCZ.		LUTY		MARZE.		KWIEC.		MAY		CZERW.		LIPIEC.		SIERPI.		WRZE.		PAZDZ.		LISTOP.		GRUDZ.	
	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.	m.	s.
1	† 3	40	†13	57	†12	45	† 4	0	− 3	2	− 2	41	† 3	15	† 5	58	− 0	3	−10	12	−16	15	−10	50
2	† 4	8	†14	5	†12	33	† 3	47	− 3	10	− 2	32	† 3	27	† 5	54	− 0	22	−10	31	−16	15	−10	26
3	† 4	30	†14	12	†12	21	† 3	28	− 3	18	− 2	23	† 3	38	† 5	50	− 0	41	−10	51	−16	14	−10	2
4	† 5	4	†14	18	†12	8	† 3	10	− 3	25	− 2	14	† 3	49	† 5	45	− 1	0	−11	10	−16	13	− 9	37
5	† 5	32	†14	23	†11	54	† 2	52	− 3	31	− 2	4	† 4	0	† 5	40	− 1	20	−11	28	−16	12	− 9	12
6	† 5	59	†14	27	†11	40	† 2	34	− 3	36	− 1	54	† 4	10	† 5	34	− 1	40	−11	46	−16	10	− 8	46
7	† 6	26	†14	30	†11	25	† 2	17	− 3	41	− 1	44	† 4	20	† 5	28	− 2	0	−12	3	−16	7	− 8	20
8	† 6	53	†14	33	†11	10	† 2	0	− 3	46	− 1	33	† 4	30	† 5	21	− 2	20	−12	20	−16	4	− 7	54
9	† 7	19	†14	36	†10	55	† 1	43	− 3	50	− 1	22	† 4	39	† 5	13	− 2	40	−12	36	−16	0	− 7	27
10	† 7	44	†14	38	†10	39	† 1	26	− 3	53	− 1	11	† 4	48	† 5	4	− 3	0	−12	52	−15	55	− 7	0
11	† 8	8	†14	40	†10	23	† 1	9	− 3	55	− 1	0	† 4	56	† 4	55	− 3	20	−13	8	−15	48	− 6	32
12	† 8	30	†14	38	†10	7	† 0	52	− 3	57	− 0	48	† 5	8	† 4	46	− 3	40	−13	23	−15	40	− 6	4
13	† 8	53	†14	37	† 9	50	† 0	36	− 3	59	− 0	35	† 5	12	† 4	36	− 4	2	−13	37	−15	32	− 5	36
14	† 9	16	†14	36	† 9	33	† 0	20	− 4	0	− 0	22	† 5	19	† 4	26	− 4	24	−13	50	−15	23	− 5	8
15	† 9	38	†14	34	† 9	16	† 0	5	− 4	0	− 0	9	† 5	26	† 4	15	− 4	45	−14	3	−15	13	− 4	40
16	†10	0	†14	30	† 8	58	− 0	1[illegible]	− 4	0	† 0	4	† 5	32	† 4	3	− 5	5	−14	16	−15	3	− 4	11
17	†10	20	†14	25	† 8	40	− 0	25	− 3	59	† 0	17	† 5	38	† 3	51	− 5	26	−14	28	−14	52	− 3	42
18	†10	40	†14	20	† 8	22	− 0	40	− 3	58	† 0	30	† 5	43	† 3	39	− 5	47	−14	40	−14	41	− 3	13
19	†11	0	†14	14	† 8	4	− 0	54	− 3	56	† 0	43	† 5	48	† 3	26	− 6	8	−14	51	−14	29	− 2	44
20	†11	18	†14	8	† 7	46	− 1	8	− 3	53	† 0	50	† 5	52	† 3	12	− 6	29	−15	2	−14	15	− 2	15
21	†11	36	†14	2	† 7	28	− 1	20	− 3	50	† 1	9	† 5	56	† 2	58	− 6	50	−15	13	−14	0	− 1	45
22	†11	53	†13	56	† 7	10	− 1	32	− 3	47	† 1	22	† 5	59	† 2	44	− 7	11	−15	22	−13	44	− 1	15
23	†12	10	†13	48	† 6	52	− 1	44	− 3	43	† 1	35	† 6	2	† 2	29	− 7	32	−15	30	−13	27	− 0	45
24	†12	26	†13	40	† 6	34	− 1	56	− 3	48	† 1	48	† 6	4	† 2	14	− 7	52	−15	38	−13	10	− 0	15
25	†12	40	†13	30	† 6	16	− 2	7	− 3	32	† 2	1	† 6	5	† 1	58	− 8	12	−15	45	−12	52	† 0	15
26	†12	54	†13	20	† 5	58	− 2	17	− 3	26	† 2	14	† 6	6	† 1	42	− 8	32	−15	51	−12	33	† 0	45
27	†13	6	†13	10	† 5	40	− 2	27	− 3	20	† 2	26	† 6	7	† 1	25	− 8	52	−15	56	−12	14	† 1	15
28	†13	18	†13	•	† 5	22	− 2	37	− 3	13	† 2	38	† 6	6	† 1	8	− 9	12	−16	1	−11	54	† 1	45
29	†13	30	†12	55	† 5	3	− 2	46	− 3	6	† 2	51	† 6	5	† 0	51	− 9	32	−16	5	−11	34	† 2	15
30	†13	39			† 4	44	− 2	54	− 2	58	† 3	3	† 6	3	† 0	33	− 9	52	−16	9	−11	12	† 2	44
31	†13	48			† 4	25			− 2	50			† 6	0	† 0	15			−16	12			† 3	12

ZA POZWOLENIEM ZWIERZCHNOŚCI.

w Krakowie w Drukarni Szkoły Głównéy r. 1815.

Wia-

Wiadomo, jakim niedogodnościom podlega nieregularność biegu Zegarów, zwłaszcza w wielkich miastach. Pochodzi to naybardziey ztąd, że te bywaią podług kompasów, czyli słonecznych Zegarów regulowane. Aże bieg Słońca iest nie regularnym i tylko cztery razy do roku zgadza się z jednostaynym biegiem średniego czasu, dla którego zegary są urządzone; różnice zaś naywiększe aż do kwadransa dochodzą, przeto dla wygody Publiczności, wydrukowaną iest przyłączona tu Tabliczka, w którey wyrażono iest, o wiele powinien pokazywać zegar więcey albo mniey, gdy na kompasie cień pokazuie samo południe— W niedostatku kompasu użyć można następuiącego sposobu:

Wtyka się skazówka albo szpilka pionowo w oknie: od jey spodku nakreśla się kilka łuków większych i mnieyszych od długości szpilki, (*) tak, iżby prawie wpółgodziny (a) przed i popołudniu, koniec cienia dotykał się tych łuków, które, potem dzielą się na dwie równe części: każdy łuk ograniczywszy takim sposobem, prowadzi się przez połówki łuków i spodek szpilki, linię, a ta będzie południkiem punktu, w którym stoi szpilka. Kierunek ten cienia w same południe, otrzymuie się i na każdem innem mniey przystępnem mieyscu okna, skoro w téyże samey chwili co i na pierwszém mieyscu, naznaczy się kierunek cienia. W niedostatku Cyrkla, można użyć nitki, którey by ieden koniec był utwierdzony u spodku szpilki, zaś w drugim był uwiązany ołowek, którym się nakreślaią łuki, w równem od spodku szpilki oddaleniu: dobrze zaś iest do tego użyć nieco większey szpilki. Że ta stoi pionowo, przekonać się o tem można, gdy trzymaiąc w ręku nitkę z zawieszonym cieżarkiem, taż nitka w każdem położeniu trzymana, na przeciwko szpilki, oneż zakryie— Nakoniec, można użyć Jgiełki magnesowéy, poprowadziwszy ku zachodowi liniią o 16 stopni z kierunkiem téyże Jgiełki magnesowéy: ta bowiem poprowadzona liniia, będzie żądanym południkiem.

Niniéyszey Tablicy znak † z liczbą obok położoną wyraża, że powinien wskazować index zegarka tyle nad dwunastą godzinę zaś— ze swą liczbą, że o tyle mniey od dwunastey godziny, podczas zakrywania cienia od skazówki, wyrażać powinien.

Paweł Krzyżanowski
uczeń Astronomii.

(a) Dokładniey we 3 godziny

(*) Dokładnieyszą długość tych cieniow wyrażaią następuiące liczby.

Podzieliwszy długość skazówki na 10 równych części, wypada na porównanie dnia z nocą wiosienne i jesienne to iest 21 Marca i 23 Września takich części 11, 9

W lecie w czasie naydłuższych dni to iest 22 Czerwca 5 6

Nakoniec w przesileniu dnia z nocą zimowego to iest dnia 22 Grudnia . . . 37, 8